

Tapasztóné Perlaki Magdolna

„Ha nem kaptam volna érte fizetést, akkor is dolgoztam volna, mert jó volt csinálni”

– *Ha jól tudom, Ön a város művelődésügyi osztályán dolgozott a hetvenes években.*
– Igen. A művelődésügyi osztályon kezdtem népművelési felügyelőként, majd a két-fős közművelődési csoport vezetője lettem. 1970. november elsejétől 1983. április 15-ig dolgoztam ott.

– *Gyakorlatilag a fénykorban.*
– Én is így gondolom. Nehéz és sajátos helyzetben voltunk, hiszen megyeszékhelyként valamennyi művészeti terület intézménye megyei irányítású volt, de tevékenységét a városban folytatta. Ezt a városi kulturális életet kellett megszervezni és irányítani. Művelődési otthon jellegű intézménye sem volt a városnak. Ilyen jellegű munkát a Rákóczi úton dolgozó Szakszervezeti Művelődési Ház végzett. A hetvenes évek végére viszont a ma működő valamennyi kulturális intézmény szolgálta már városunkat. A Szókraténusz Játékház és Múzeum megnyitása csúszott csupán át a későbbi évekre. De mindez általánosítható a városi szobrok legtöbbszörére is. A most „Hírös kút”-ként ismert szökőkutunkat például 1978-ban zsúrizta és hagyta jóvá a Képző- és Iparművészeti Lektorátus.

– *Kikkel dolgozott együtt?*
– Kezdetben Gyergyádesz László – furcsa elmondani róla, hogy az „idősebb Gyergyádesz” – volt a harcostársam és barátom, majd egy tehetséges népművelő: Bodonyi Anikó dolgozott velem, végül dr. Chiovini Mária, akihez szintén szoros baráti szálak kötöttek. Gyergyádesz Lacival együtt szereztük meg a szanálásra szánt Bethlen körúti épületet, eredetileg a fafaragók műtermének, amely végül a Zománcművészeti Alkotóműhely otthona lett. Az épület a lebontást hosszú évtizedekre megúsza.

– *Igen, kár lett volna érte.*
– Kiváló emberek dolgoztak mind a megyei tanács, mind a megyei pártbizottság vezetésében. Pedig tragikus hiányt hozott a személyi összetételben az 1971-es repülőgépszerezéskésztenség. De kedvező volt az országos figyelem és értékrangsor, mely a kulturális életre irányult. Az 1972-es közoktatási és az 1976-os közművelődési törvény jelentős

---

Perlaki Magdolna Budapesten született, az ELTE BTK-n magyar-népművelés szakon végzett. 1967 szeptemberétől Kecskeméten, a Kodály Zoltán Ének-Zenei Iskolában dolgozott, majd 1970. november elsejétől 1983. április 15-ig a Kecskemét Város Tanácsa VB Művelődésügyi Osztályán, a Közművelődési Csoportnál. 1983–1985-ig a Kodály Zoltán Ének-Zenei Iskola igazgatóhelyettese, majd 1985–90-ig a Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Intézet munkatársa, 1990–97-ig a Bányai Júlia Gimnáziumban tanított.

feladatokat, ugyanakkor jelentős lehetőségeket biztosított. Ezekkel természetesen nem tudtunk volna élni, ha nem lettek volna fontosak mindezek a megyei és városi vezetőink számára is. Méltatlanul kevés említés történik napjainkban róluk. Hadd említsem azért itt meg tisztelettel a nevüket. Elsősorban Gajdócsi Istvánét, de Romány Pálét, Reile Gézáét, Mező Mihályét, Gódor Józsefét is. Nagyon sokat tettek Kecskeméért az elnökhelyettesi, vagy akár az osztályvezetői funkciókban dolgozók is. Így: Újvári Lajos, Gyapai József, Fischer István. A megyénél Major Imre, Bodor Jenő és Kiss Márta.

– *Több emberrel beszélgettünk már, és sokáig egyértelműnek tűnt számomra, hogy a város kulturális intézményrendszerének létrehozása nagyrészt a megyei vezetéshez köthető. Majd ez a kép kezdett megváltozni, és kiderült, hogy jóval árnyaltabb.*

– Heltai Nándor volt az elődöm a városnál. Ő sokat küzdött az akkori tanácselnökkel, Reile Gézával¹, akinek kétségtelenül fontosabb volt az úthálózat, a gazdaság, mint a kulturális élet. Rövid ideig én is dolgoztam vele. Észérvekkkel meg lehetett győzni arról, hogy nem felesleges dolog költeni a kultúrára is.

– *Úgy tudom, Ön nem kecskeméti. Hogy került ebbe a városba?*

– Budapestről kerültem ide. Testvérem 1958-ban végzett a Színművészeti Egyetemen, a híres Törőcsik, Bodrogi, Margittai Ági-féle osztály tagjaként. A kötelező vidéki színházi gyakorlatra került Kecskemétre. Én a színház megszállottjaként, még általános iskolásként, minden téli és nyári tanítási szünetet a Katona József Színház társulatával töltöttem. Így ismertem meg a férjemet, aki a testvérem barátja volt. Természetesen őt a színházon kívül!

Érettségi után szüleim csak úgy engedtek el felvételizni a Színművészeti Egyetemre – jelezve, hogy elég „egy ripacs egy családban” –, ha beadom a jelentkezésem a bölcsészkarra is. Itt a magyar nyelv és irodalom szak adott volt, de a kétszakos képzéshez szükség volt még egy szakra. És itt a szerencsés véletlen! 1962-ben érettségiztem, és 1961-ben létrehoztak az ELTE-n egy népművelés szakos egyetemi képzést, amely éppen az én érdeklődési területemnek felelt meg. Ide jelentkeztem második szakra. A Színművészeti Egyetem rostáin gyorsan kiestem, de az ELTE-re azonnal felvettek. Csodálatos képzést kaptunk. Ez az utolsó „polihisztor”-képzés lehetett. Minden tudományágba belekóstoltunk, sok kiváló tanárunk volt. A népművelés lélektanából írtam a szakdolgozatomat.

Nagyon érdekes volt a hallgatói kör is a Népművelés Tanszéken. Összegyűlték az irodalom, a művészetek megszállottjai. Csoporttársaim voltak a Kilencek költői körének tagjai.²

1 Reile Géza 1918-ban született Baján. Elemi tanulmányait Baján végezte, majd Budapesten szövőtanuló, később válogatott ökölvívó lett, de sérülése miatt nem folytathatta a sportolást. 1941-ben Bátmonostorra került, ahol segédhivatalnok, majd díjnok lett. 1944-ben elbocsátották, a háború után községi jegyző lett, még ez év végén Vaskúton vezető jegyzővé választották. 1950-ben ugyanitt tanácselnök lett. Országos hírnevet szerzett a községfejlesztésben. 1954. november 1-jétől 1960. szeptember 1-jéig Kiskunhalas Város Tanácsának elnöke, ahol jelentős eredményeket ért el. 1961-ben Kecskeméten megválasztották a városi tanács elnökévé, és innen ment nyugdíjba 1973-ban. 1977. szeptember 10-én halt meg Kecskeméten. <http://www.halas.hu/almanach/keeppek/03polgm/16.htm>

2 Az ELTE BTK magyar-népművelés, illetve magyar-könyvtár szakos hallgatóiként a hatvanas évek első felében az Eötvös- illetve a Ráday-kollégiumban, valamint a Koczka Sándor vezette alkotóköri körben egymásra talált néhány fiatal költő: Győri László, Kiss Benedek, Konc(zek) József, Mezey Katalin, Oláh János, Péntek (Molnár) Imre, Rózsa Endre, Utassy József; a náluk valamivel fiatalabb Kovács István pedig az antológia szervezési időszakában csatlakozott hozzájuk. G. Komoróczy Emőke: A Kilencek, 2007. <http://mek.oszk.hu/05100/05189/05189.rtf>

Az előttünk lévő évfolyamon volt Mezei Katalin, Oláh János, Utassy József. Csoporttársam volt Kiss Benedek, az irodalom- és színháztörténész Szigethy Gábor, a filmesztéta Király Jenő és többen mások. Erre az időszakra esik az Egyetemi Színpad fénykora is. Rendezőink Ruszt József és Dobai Vilmos voltak. Együtt játszhattam például Shütz Ilával, Andai Györgyivel, Hetényi Pállal, Fodor Tamással és Jordán Tamással. Érdekességként hadd mondjam el, hogy kikkel jártam a munkásszállásokat zenés műsorunkkal: Benedek Miklós, Dévényi Tibor, Vallai Péter, Székhelyi József, Adamis Anna és én. Kísért: az Illés együttes.

Harmadév végén véget ért a szerepelgetés, ugyanis férjhez mentem. Ötödévben pedig megszületett a fiam. Miután a férjem Kecskeméten élt, itt kellett állást találnom. A város az országban egyedülálló lehetőséggel bírt. Az akkori öt plusz egy napos oktatási rendszerben a plusz egy nap a politechnikai képzése volt. Az ország első ének-zene tagozatos iskolája, főként igazgatóhelyettese, Kiss Márta jóvoltából lehetőséget kapott arra, hogy például vasmegmunkálás helyett népművelést tanítson a középiskolában. Így 1967. szeptember elsejétől kineveztek a 12 évfolyamos Kodály Zoltán Ének-Zenei Iskolába (ÉZI) magyar-népművelés szakos tanári állásba. Azonnal osztályfőnöke lettem a legvagányabb 8. b osztálynak, és minden gimnáziumi osztályban tanítottam népművelést. A diákoknak naplót kellett vezetniük a meglátogatott kulturális rendezvényekről, azokról kritikát kellett írniuk, nyaranta pedig gyakorlatra mentek a kecskeméti kulturális intézményekbe. A szombat estéket pedig a Radnóti Klubban töltöttük együtt. Ezt a klubot a Kodály Iskola szervezte a város középiskolás diákjai számára. Minden összejövetel valamilyen tematikus, komplex művészeti programmal kezdődött, utána következett a tánc és a beszélgetés. A program irodalmi részét Lukács Lászlóval, a Piarista Gimnázium akkori igazgatójával állítottuk össze, a zenei egységet az ÉZI ének-hangszeres zene tanárai, a művésztörténeti részt pedig Szappanos István, aki szintén a Kodály-iskola tanára volt akkoriban. A gyerekeknek életre szóló élmény volt például, amikor Csokonai Dorottyáját adták elő az ÉZI-s lányok a piarista fiúkkal közösen. Később gyanússá váltak ezek az összejövetelek, mert a középiskolák tanulói közül csak a Kodály-iskolások és a piaristák maradtak rendszeres résztvevők.

Mikor 1970 őszén Heltai Nándor belefáradt a népművelői munkába és újságíró lett a Petőfi Népénél, talán egyértelmű volt, hogy engem kérjenek fel a munkakörébe, hiszen a megyében egyedül nekem volt nappali tagozatos egyetemi népművelői végzettségem. A Kodály-iskola igazgatójaként Nemesszeghy Márta azzal bocsátott utamra, hogy az új munkakörömben talán még jobban tudom majd segíteni iskolánk munkáját, hiszen kezdetben sok támadást kellett kivédenie a „kiválasztottak” és a „fehér harisnyások” intézményének.

– *És akkor megkezdődött a munka a városi tanácsnál...*

– Az új munkakör elfogadását nehezítette az is, hogy 1970-ben már két kisgyermekem volt. Kislányom születése szinte a tanév végére esett, így csupán néhány hónapot hiányoztam az iskolából. Egyetlen feltételtem volt a népművelési felügyelőség elvállalásánál, hogy kisgyermekeim óvodai elhelyezését biztosítsa a város. Így Zsolt három-, Beáta már kétévesen óvodás lett.

A város kulturális életét akkorra már felületesen ismerve a legfőbb gondnak a koordináció hiányát tartottam. A megyei irányítású intézmények városi rendezvényei nem voltak összehangolva. Célul tűztem ki, hogy 1971 januárjától jelenjen meg a Kecskeméti Műsorfüzet valamennyi intézményünk programjával. Kevesen hittek a megvalósíthatóságában, de a tervbe vett dátumra megjelent, és havonta folyamatosan, ingyen kezébe tud-

tuk adni az érdeklődőknek. Ehhez havonta koordinációs értekezletre hívtam valamennyi intézményvezetőt, így egyeztetni tudtuk a terveket, és értesülhettem a gondjaikról is.

– *Milyen társadalmi rétegekre lehetett számítani a közönség soraiban?*

– A mai szomorú helyzetet látva megdöbbenő, hogy a város teljes lakosságát megszólítottuk, és lelkes résztvevőkre számíthattunk. Kecskemét ipari üzemeiben függetlenített közművelődési előadók dolgoztak, akik azért kaptak fizetést, hogy segítsék, szervezzék munkásaik művelődését. Ilyen népművelők dolgoztak például a Konzervgyárban, a Baromfifeldolgozóban, a Szék és Kárpitos Vállalatnál, a BÁCSEP-nél, a Zománcipari Műveknél, a Volánnál, a Szerszámipari Műveknél, a Likőripari Vállalatnál, a Mezőgépnél, a BRG-nél, a SZÜV-nél. Sok munkásnak nem volt meg a nyolcosztályos végzettsége, őket felnőttoktatás keretében tanítottuk. Meghatóan szépséges volt számomra, mikor irodalomra tanítottam őket. A munkásművelődést a Szakszervezetek Bács-Kiskun Megyei Tanácsa fogta össze, de velük mi is napi kapcsolatban álltunk.

Ez volt az üzemeknél, ezenkívül volt a külterületi közművelődés is. A külterületen volt tíz külterületi klubunk. Császár Cirill munkájában, a teljes pályafutásában, amiért én leginkább kalapot emelek, és leginkább becsülöm őt, az az, amikor Szarkásban volt tanító, és ott csinált egy klubkönyvtárat mint külterületi ügyvezető. Ilyen emberek voltak Városföldön, Ménteleken, Kadafálván, Szarkásban, Helvecián, Ballószögön, Katonatelepen, Miklóstelepen, Nyárlőrincen, Matkón, Hetényegyházán. A vezetők a helyben tanító pedagógusok voltak. Általában külön helyiségük sem volt az iskolán kívüli kulturális rendezvényekre, mégis rendszeresek voltak az ismeretterjesztő előadások, működtek a klubok. Az ismeretterjesztés fő gazdája természetesen a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT) volt.

– *Mára ez megfordult: ma már vannak művelődési házak, csak gyakran nincs bennük semmiféle program.*

– A hetvenes évek végére volt már néhány külterületi intézményünk is. Nagyon jól működött például a városföldi klubkönyvtár Csörsz né Zelenák Katalin vezetésével. Jól szervezett volt a művelődés az ifjúság körében is. Rövid ideig működött a középiskolás városi klub, a főiskolások klubja. 1976 nyarán Horváth István kivételes szervezői képessége révén a város fiatalosága az ifjúsági parkban szórakozhatott, a KTE-pályán. (Ő nem a „nagy” Horváth István.) Függetlenített közművelődési munkatársa volt a GAMF-nak és a Kertészeti Főiskolának is. A GAMF-on Dudásné Erzsike végzett önfeláldozó, eredményes munkát. Itt elméleti képzést is kaptak az igazi „értelmiségivé váláshoz” a hallgatók. Művelődésméletemet, művelődéstörténetet tanítottam én is náluk. Rendkívül hálásak és érdeklődők voltak a humán műveltség iránt.

Valamennyi művelődési terület munkatársával, a megyei intézmények vezetőivel rendszeres és nagyon jó volt a kapcsolatunk. Közös célért, jó hangulatban, egymást támogatva dolgoztunk. Ugyanez jellemezte a Városházán működő többi szakigazgatási osztály munkatársát is. Bár a pénzügyi osztály vezetői számára csak a „drága szép asszony” voltam, ahol a drága szó volt a hangsúlyos jelző; sajnálva a kultúrára áldozott pénzt. Napi együttműködésünk volt az országos központokkal is. Így az Országos Filharmóniával, az Országos Szórakoztató Zenei Központtal, a Kulturális Kapcsolatok Intézetével, a Kórusok Országos Tanácsával, a Képző- és Iparművészeti Lektorátussal.

– *Ezek az intézmények mára jórészt szétestek, vagy elvesztették szerepüket és bázisukat.*

– 1971-ben Bács-Kiskun megye városai feladatul kapták a megyei pártbizottságtól, hogy határozzák meg városuk kulturális karakterét. Kevés helyismerettel elsőként én

készítettem el Kecskemét távlati kulturális tervét a Katona, Kodály szellemi hagyaték ápolása, valamint a móríci „szóló szőlő” és „csengő barack”-hoz köthető feladatok jegyében. Kodály Zoltán szellemi öröksége mind intézményi tekintetben, mind a művészeti együttesek létében, mind zenei rendezvényeinkben alapvető meghatározottságú volt. Volt félfüggetlenített szimfonikus zenekarunk, ifjúsági fúvószenekarunk, próbált és szerepelt a Kecskemét Vonósnégyes, a Fúvósötös. Kiváló kórusaink voltak a következők: Pedagógus Énekkar, Kecskeméti Leánykar, Kodály Kórus, Városi Vegyeskar. Zenei rendezvényeink közül több országos szervezésű volt. Heltai Nándor kezdeményezését folytatva rendeztük meg a Népzenei Találkozókat, a Kodály-évfordulókhoz kötöttük az Ének-Zenei Általános Iskolák Országos Találkozóit; városunk valamennyi diákját megmozgatta az évente megrendezett Kórustalálkozó. A kétevente rendezett Népzenei Találkozók váltóévében tartottuk a Zenei Hetek rendezvényeit.

Katona József emlékének legfőbb gondozója a Katona József Társaság, amely az ország egyik legrégebbi irodalmi társasága. Éveken át voltam a társaság titkára, majd ügyvezető elnöke. Országos rangot vívott ki magának a más területen dolgozó művészeti csoportunk is, például a Ciróka Bábegyüttes.

– *Sok újdonság ma sincs ezekhez képest.*

– Országos sikereket értünk el a televízió által szervezett műveltségi vetélkedőkön is. Ilyenek voltak: a Hazai esték sorozat; a Ti és mi című férfiak és nők vetélkedője, melyen 1978-ban a győztes csapat kapitánya voltam. Az Ady-centenárium rádiós vetélkedőjén másodikak lettünk.

Kevésbé fontos, de rendszeres napi feladat volt a városban zajló valamennyi rendezvény engedélyezése. Soha nem gondoltam rá, hogy ebben politikai szempontok is lehetnek. Érdekessége miatt mondom el, hogy például mikor az Aranyhomok Szálloda bárjában sztriptizműsort rendeztek, annak engedélyeztetésekor azt először nekem mutatták be, hogy a program nem izlésromboló-e.

Minden lehetőséget kihasználtunk arra, hogy tömegek jussanak kulturális értékekhez. Ennek példája a Mozitárlat. A Városi mozi előcsarnokában rendszeresen szerveztünk képzőművészeti kiállításokat. Így a mozinézők akaratlanul is találkozhattak más művészet alkotásaival. Próbálkoztunk a Kirakat Galériával is. Egy-egy nagy rendezvényhez kapcsolódva hirdettünk kirakatversenyt a belvárosban. Ekkor merült fel először az animációs filmszemle gondolata, a Liberté kávéház kulturális hasznosítása, a harangjáték, az autós mozi ötlete, a Városháza udvarának kulturális célú igénybevétele, a városi művészeti díjak létrehozása. Kis-Nagy András Kodály-plakettjét aranyba öntve kapta meg Kodályné Sárka, Nemesszeghy Márta, Vásárhelyi Zoltán.

A Muraközy család ajándékaként került Kecskemétre Muraközy János hagyatéka. A megkötött szerződés értelmében fiatal, tehetséges képzőművész kapott éves ösztöndíjat. Két ösztöndíjasunk volt munkám során: Salamon György³ és Kéri László.⁴ A művé-

3 Salamon György festő 1948-ban született Békéscsabán. 1971–76-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskolán tanult, mesterei: Szentiványi Lajos, Barcsay Jenő, Kokas Ignác. 1973-ban elnyerte a Muraközy-ösztöndíjat, amelynek jóvoltából néhány évig Kecskeméten dolgozott, több jelentős munkája található a városban. http://artportal.hu/lexikon/muveszek/salamon_gyorgy

4 Kéri László festő 1949-ben született Budapesten. 1976-ban végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. 1976–1984-ig Szentesen élt, azóta Hódmezővásárhelyen. A vásárhelyi Őszi Tárlatokon és a békéscsabai Alföldi Tárlatokon nagyszámú díjat nyert el. Kéri László festészete mindvégig emberközpontú, figurális, az erőteljes emberi érzelmek közvetítője. Akvarellben és pasztellben is elismert művész, díszletterveket is készít. http://artportal.hu/lexikon/muveszek/keri_laszlo

szek rendszeres anyagi és erkölcsi támogatása egyébként is jellemzője volt városunknak. Letelepítettük Kecskemétre és lakást adtunk Turi Endrének, Pálfy Gusztávnak, Probstner Jánosnak, Buda Ferencnek, Pintér Lajosnak, Pócs Péternek, Nagy Kristófnak.

– *Iványosi-Szabó Tiborral beszélgettem, és ő azt mondta, hogy Buda Ferenc éveken át „hivatalosan” a levéltárban dolgozott.*

– Igen. A mecenatúra területén a megye és a város szorosan együttműködött. Ez például a megyei tanács vezetésének gondoskodása volt. Képzőművészeink rendszeres vásárlója volt a város mecénásként. Így a Városháza tárgyalójában Kiss J. Zoltán és Weinträger Adolf festette meg Kecskemét polgármestereinek portréit. Pálfy Gusztáv⁵ szobraiit üzemek, iskolák vásárolták meg, illetve kapták meg. De támogattuk Horóczy Margitot, Bagi Bélát, Bodri Ferencet, Nánay Szilamért, Tavaszai Noémit, Nagy Kristófot, Balanyi Károlyt, Borbély Ferencet, Bahget Iskandert is. Művészeti aukciókon történő vásárlásokkal bővítettem az elnöki fogadó képgyűjteményét. Egyik legérdekesebb szerzeményem az a szárnyas oltár, amely egy évtizeden át hivatali szobánkban állt. Csak napjainkban döbbsentem rá, hogy valószínűleg klerikális „beütése” miatt maradhatott ilyen sokáig nálam. Az oltár az 1938-as katolikus világtalálkozásra készült. A szekrény Rigó Zsigmond munkája, a fémmunkák Tiringer István tehetségét dicsérik, Benczur Gyula: Vajk megkeresztelése című képének intarziáját pedig Salamon István készítette el.

A mecenatúra területén a máig legnagyobb vállalkozás és eredmény a Bozsó Gyűjtemény állandó kiállításának megnyitása volt. Kezdeményezője Gajdócsi István volt a megyei tanács elnökeként. De az anyag felleltározása, a szerződéskötés feltételeinek kidolgozása, az épület kialakítása, majd bővítése, a művész műtermének megépítése, az első, gyönyörű katalógus elkészítése a mi feladatunk volt.

Eredményeket értünk el a méltán híres Kecskeméti Művésztelep műtermes lakásai eredeti célú visszaalakításának területén is. Még Heltai Nándor kezdeményezte, hogy a villák ismét művészlakások lehessenek. A hetvenes években hosszú küzdelem után sikerült a 3-as és a 7-es számú villában két-két alkotóművész számára kialakítani ideális munkalehetőséget. A Művészeti Alap által fenntartott művésztelepi központi épület „beutalt” képzőművészeivel ugyancsak rendszeres kapcsolatban álltunk, biztosítottuk bemutatkozásukat városunkban. A képzőművészet országos nagyjaival is személyes kapcsolatunk volt. Hiszen jelentős számú alkotásokra adtunk megrendelést, készítettük elő zsűrizésüket. Egy néhány közülük: Melocco Miklós–Kerényi József: Kodály-emlékmű, Marton László: Drapériát mosó nő, Kis-Kovács Gyula: Művészetek kútja, Varga Imre: Széchenyi-emlékmű, Melocco Miklós: Pelikán, Váradi Sándor: Dámvad, stb.

Az akkori rendelkezések értelmében minden beruházás költségének egy meghatározott százalékát képzőművészeti díszítésre kellett fordítani. Így kerülhetett Csík István alkotása a Hunyadivárosi Általános Iskola homlokzatára, Fajó János üvegmozaikja ugyancsak ide, Bolmányi Ferenc színes üveglakái a Tudomány és Technika Házába, Bohus Zoltán plasztikus domborműve a posta épületére, Kátai Mihály és Petrilla István számos alkotása a művelődési központba és a megyei kórház épületébe.

Az alkotóművészeket egyéb területeken is próbáltuk segíteni. Erre az időszakra datálható Révész Napsugar illusztrációsorozata Buda Ferenc Tanya-hazám versciklusához, a

---

5 Pálfy Gusztáv szobrász 1942-ben született Kiskunfélegyházán. 1963–65-ig a Magyar Iparművészeti Főiskolán tanult formatervező szakon, 1965–69-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. 1970 óta Kecskeméten él és alkot. Kedvelt műfaja a bronz kiplasztika. Portréi, domborművei kezdetben realiztikusak voltak, kiplasztikái később elvontakká, térplasztikái absztrakt felfogásúakká váltak. http://artportal.hu/lexikon/muveszek/palfy_gusztav

Kecskemét képeskönyv első kiadása, a Kecskemét minikönyv. Andruskó Károly metszeteivel a Kecskeméti puszták kiadványa, a Dokumentumgyűjtemény Kecskemét város történetéből 1944–45, amely a Bács-Kiskun Megyei Levéltár, és elsősorban Iványosi-Szabó Tibor munkáját dicséri. Ebben az időben a levéltár munkatársa volt ifjúként a napjainkban elismert történész, Romsics Ignác, felesége pedig az SZMT Művelődési Ház munkatársa volt.

Érdekességként említem, hogy milyen jó szemmel bíráltuk el például azt a drámaíró versenyt, amelyet a Katona József Társaság hirdetett meg, hiszen első helyezette Spiró György, a második Kiss Anna lett. Máig nem végleges az elhelyezése, de mindig a lehető legjobb megoldást kerestük Leskowsky Albert hangszergyűjteményének az évek során. Ugyancsak hosszú procedúra előzte meg, míg létrejöhetett városunkban az Orvos- és Gyógyszerésztörténeti Múzeum. Jegyzeteimben megdöbbenve olvastam, hogy a kezdeti tárgyalásokat ez ügyben dr. Antall Józseffel folytattam. A gyűjtemény alapját Loránd Nándor gyógyszerészeti anyaga és dr. Réthy Aladár orvostörténeti tárgyai képezik, de ma már ott található apósom, dr. Tapasztó István szemészeti eszköz- és szakkönyvgyűjteménye is. Ő 1928-tól Kecskemét első szemész szakorvosa volt.

– *Városunk országosan is egyedülálló intézményei is ekkor nyitották meg kapuikat.*

– Talán elsőként a Tudomány és Technika Háza átalakítása kezdődött meg. Óriási nyeresége volt Kecskemétnek, hogy a nagy tehetségű, jól szervező, lenyűgöző eredményű Kerényi Józsefet tudhatta főépítésének. Az 1945 óta zárt és az enyészetnek kitett épület átalakítását én is figyelemmel kísérhettem. Csodálatos ötletekkel és nagy szakmai tudással lett városunk egyik legfőbb büszkesége az épület. Belsőépítésze Udvardi Lajos volt. A MTESZ és a TIT vette birtokba. Annak idején nagyon aktív társasági élet folyt benne. Egy ideig az épület úgynevezett Dózsa Termében értelmiségi klub is működött. A Technika Háza különlegességét csak fokozta az, amikor Kerényi József és Melocco Miklós a Szépművészeti Múzeum pincéjében nagyon rossz állapotban megtalálta Michelangelo szobrainak gipszöntvényeit. Ezekből összesen két példány készült. Egyet a Szépművészeti Múzeumban, egyet az Ermitázsban őriztek. Városunk hosszú lejáratú elhelyezésre kapta meg ezeket a szobrokat, amelyeket Melocco Miklós újított meg. Nagy ünnepséggel avattuk fel a Technika Háza színes üvegablakait. Bolmányi Ferenc munkájának tiszteletére Szokolay Sándor⁶ erre az alkalomra szerzett kantátát Orbis Pictus címmel.

Épületében és munkájában egyaránt világhírű a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet. Átalakítása szintén Kerényi József érdeme. A zenei nevelés területén munkánk mindvégig szoros együttműködést igényelt. Meghatározó változást hozott a Megyei Művelődési Központ indulása is. Megléte előtt épületek nélkül kellett rendezvényszervező munkát végeznünk, amelyért többnyire elmarasztalást kaptunk, mert az államirányítási feladatoktól vonta el – állítólag – az időnket, energiánkat. Most a városi rendezvények jelentős részét át tudtuk adni az intézménynek, de továbbra is maradt a megyei irányítású, de a városban tevékenykedő létesítmények problémaköre. A nagyrendezvényeket, például a Népzenei Találkozót, továbbra is „kézi vezérléssel” kétfős csoportunk szervezte. A Naiv Művészek Múzeumának kecskeméti megvalósítási feladatát Heltai Nándortól örököl-

---

6 Szokolay Sándor 1931-ben született Kunágótán. Kossuth-díjas zeneszerző, egyetemi tanár. 1950-től a Zeneakadémián tanult zeneszerzést Szabó Ferenc és Farkas Ferenc tanítványaként. Diplomája megszerzése után, 1957-től 1961-ig, a Magyar Rádió zenei lektora és szerkesztője volt. 1959 és 1966 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakán tanított, 1966-tól 1994-ig egyetemi tanárként. 1994-ben lett nyugalmazott egyetemi tanár. Művei, különösen operái, külföldön is ismertek. 1978-tól a Magyar Kodály Társaság elnöke. http://hu.wikipedia.org/wiki/Szokolay_S%C3%A1ndor

tem. Ő tárgyalta először Moldován Domokossal⁷, aki magángyűjteményét ajánlotta fel Kecskemétnek. Az épület megszerzésében, átalakításában már tevékenyen részt vettem. A Bánó-házba, az úgynevezett „gólyás” házba került az állandó kiállítás anyaga.

– *Romány Pállal olvastam egy interjút, és ő ezt a maga érdemének tulajdonította.*

– Lehetséges, hogy Moldován Domokos először vele vette fel a kapcsolatot. De az biztos, hogy Romány Pál jóváhagyása nélkül nem tehattünk volna semmit. A Kerámia Stúdió kezdeményezése és szellemi vezetése egyértelműen Probstner János⁸ személyéhez kötődik. Sok személyi és szakmai problémájának megoldásában segítettük őt is. A Zománcművészeti Alkotóműhely létének alapjai a városban működő Zománcipari Műveknek és művészetpártoló vezetőinek köszönhetőek. Az ország legnevesebb zománcművészeit tudhattuk Kecskeméthez tartozónak: Turi Endrét, Báron Lászlót, Kátai Mihályt például. A népműveléstől néhány lépésre a művészetek felé evező Gyergyádesz László barátom pedig kiváló vezetője lett az intézménynek.

– *Volt-e a munkája során sajátos állami irányítási feladata?*

– Korábban említettem már, hogy gyakran kaptam elmarasztalást azért, hogy sok energiámat emésztik fel a konkrét rendezési, szervezési feladatok. Ezeket részben azért csináltuk, mert nem voltak intézményi gazdái, részben ezekkel szerettem foglalkozni, ezekben láttam értékes, élvezetes munkát. Tehát olyan mértékű volt ez a szeretet, hogy ha nem kaptam volna érte fizetést, akkor is dolgoztam volna, mert jó volt csinálni. Természetesen elláttam az államigazgatási feladatokat is. Ezekből az ismeretekből több alkalommal is vizsgázni kellett. Rendszeresen előterjesztési anyagokat írtunk a városi tanács üléseire, a városi végrehajtó bizottság üléseire, a városi pártbizottság és annak végrehajtó bizottsága részére, és ritkábban a megyei vezető testületeknek. Ezek az anyagok tájékoztatást adtak egy-egy művelődési területről, helyzetjelentést vázoltunk fel, problémákat vetettünk fel, megoldásokat kerestünk rájuk. A testületek megtárgyalták ezeket a jelentéseket, értékelték munkánkat, feladatunkul szabták az általunk is megfogalmazott tennivalókat, majd ezek végrehajtását számon kérték. Munkám elismerésére nemigen emlékszem. Igaz, egy városi tanácsosi címet azért kaptam. A „demokrácia” jegyében két bizottságot kellett működtetnem. A művelődésügyi és az ifjúsági bizottságokat.

A testvérvárosi kapcsolatokat is ápoltuk. Nagy élmény volt számomra, hogy részt vehettem 1976-ban a „nagy városi delegációban”, a négytagú küldöttség egyetlen női

---

7 Moldován Domokos 1943-ban született Sajóudvarhelyen. Romániai magyar etnográfus, opera- és filmrendező. 1965-től amatőr filmes, népzene gyűjtéssel foglalkozott. 1966-ban végzett az ELTE BTK néprajz szakán. Ezután elvégezte a Színház- és Filmművészeti Egyetemet is. 1966-tól a Magyar Televízióban sorozatot készített a magyar parasztfestőkről; az Egyetemi Színpadon rendezett. 1968-ban naiv művészeti gyűjteményét Kecskemétnek ajándékozta. http://hu.wikipedia.org/wiki/Moldov%C3%A1n_Domokos

8 Probstner János keramikus 1943-ban született Budapesten. 1970-ben végzett a Magyar Iparművészeti Főiskola kerámia szakán, mestere: Csekovszky Árpád. Másfél évig vendéghallgató volt az Eötvös Loránd Tudományegyetem néprajz szakán, ezalatt a kutatókkal együttműködve sok tárgyi anyagot gyűjtött a Néprajzi Múzeumnak. 1976-tól 2011. november végéig a kezdeményezésére megalakult Kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdió vezetője. 1975-ben Angliában, majd Olaszországban járt tanulmányúton a Művelődésügyi Minisztérium ösztöndíjával. 1986–1997 között adjunktusként, majd 1992-től docensként irányította a Magyar Iparművészeti Főiskola Kecskeméti Mesterképző Intézetét. 1996-tól vezeti a Magyar Iparművészeti Főiskola Szilikát Tanszékét, 1997-től tanszékvezető. 1980 óta intenzíven foglalkozik a grafikával is, az utóbbi években főként rajzokat állít ki. http://artportal.hu/lexikon/muveszek/probstner_janos/

tagjaként, mikor a franciaországi Arcueilben aláírtuk az együttműködést. Az első számú megyei vezetőkkel nem volt közvetlen kapcsolatom. Egy idő után, mivel nagy gyakorlatra tettem szert a kiállítások, rendezvények megnyitó beszédeinek tartásában, a Gajdócsi Istvánt megnyitó beszédek tartására felkérők közül a kevésbé jelentős művészeket hoztam irányították át.

A megyei pártbizottság első embere egy alkalommal szerzett nekem álmatlan éjszakákat és jelentős lelkiismereti kérdést. Egy alkalommal Horváth István, a megyei pártbizottság első titkára keresett meg közvetlenül telefonon és rendelt magához. Véleménye szerint én voltam az egyetlen lehetséges személy, aki régi óhaját valóra tudná váltani. Ez az lett volna, hogy Nyíregyháza után Kecskemétnek is legyen mazsorettcsoportja. Hárításként kidolgoztam a megvalósításhoz szükséges iszonyúan magas összegű költségvetést, amelyre a „legfőbb főnök” rábólintott. És itt kezdődött a lelkiismeret-furdalásom: Kodály városában, a tiszta forrás elvét hangoztatva, adhatom-e nevem egy ilyen csoport működéséhez. Hosszú vívódás után levélben mondtam nemet, érvekkel próbálva bizonyítani, hogy az akkori Kecskemét ezt nem vállalhatja fel. Valószínűleg nincs mindez kapcsolatban azzal, hogy nem sok idő múltán úgy éreztem, munkakört kell változtatnom. A legutolsó időben, egyetlen elismerésként csak megkaptam a Szocialista Kultúráért kitüntetéset, amelyet előterjesztésem alapján már szinte minden kultúrában tevékenykedő személy megkapott.

– *A városi tanács után hol dolgozott?*

– A városi tanácsban töltött 13 év érdekesen kötődik Kodály Zoltánhoz. Munkám kezdeti éveiben volt az egy év időtartamú, 90. évéhez kötődő rendezvénysorozat, és a Kodály centenáriumi országos ünneppsorozatot még végigvittem 1982 decemberétől kezdődően. A rendezvények Kodály halálának az évfordulójához kövte márciusban értek véget és én áprilisban váltam meg a népművelési munkakörtől.

A Kodály Iskola igazgatónöje, dr. Romány Pálné hívott igazgatóhelyettesnek az akkor már négy oktatási területtel bíró intézménybe. Általános iskola, gimnázium, zeneművészeti szakközépiskola, alsó fokú zeneoktatás működött az iskolában. A középiskolák közismereti igazgatóhelyettese lettem.

Tanítani nagyon jó volt ismét, de a helyettesi munka adminisztrációs feladatait és a számomra szokatlan szigorú keretek közé szorított légkört nehezen viseltem. Így két év után felmondtam az állásomat. 1985 augusztusától 1990-ig dr. Major Imre vezetése mellett a Megyei Pedagógiai Intézet munkatársa voltam. Szélesebb körben találkozhattam a közoktatás problémakörével. Megyei szinten szerveztem a középiskolák tanulmányi versenyeket, gondoztam a kémia, fizika, ének szaktárgyait, az iskolai könyvtárak működését.

Az 1989–90-es tanévben már óraadó tanár voltam magyar nyelv és irodalomból a Bányai Júlia Gimnáziumban. A következő tanévben pedig teljes állású pedagógus lettem ott. Nagy és szép feladat volt kidolgozni a nyolc évfolyamos gimnázium magyar nyelv és irodalom tantervét. Nagyon jó volt együtt dolgozni Lukács Lajos igazgató úrral és a kollégákkal. Az első nyolc évfolyamos osztály egyikének én lettem az osztályfőnöke, a magyar munkaközösség vezetője, több osztály és fakultációs magyaros csoport tanára. 1997-ben betegségem és egy komoly műtét szakította meg aktív munkavégzésem. Azóta férjemnek segítve az egészségügyhöz kerültem közelebb, és az öt unokámmal is akad tennivaló, akár szakmailag is.

Az interjút Rigó Róbert készítette